

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 67 0 Пс 119319 21 Рев
Бања Лука, 11.08.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља 1. Љ.Л., 2. С.Л.1 и 3. С.Л.2., све из П., које све заступа пуномоћник М.Д., адвокат из П., против тужених 1. К.С. К.и. д.о.о П. и 2. Д.Б. из П., које заступа пуномоћник М.М., адвокат из П., ради иступања из друштва и исплате накнаде, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 67 0 Пс 119319 21 Пж од 29.06.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 11.08.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Приједору број 67 0 Пс 119319 17 Пс од 13.11.2020. године одбијен је тужбени захтјев тужитељица да суд донесе одлуку којом ће се одредити иступање тужитељица чланства из друштва К.С. К.и. д.о.о. П. (у даљем тексту: првотужени) са даном исплате тржишне накнаде за пословни удјел који се састоји од $\frac{1}{4}$ дијела добити према билансном стању предузећа закључно са 31.12.2015. године који укупно износи 665.017,00 КМ тј. 166.254,25 КМ, уз припадајућу законску затезну камату почев од 01.01.2016. године. Одлучено је да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 67 0 Пс 119319 21 Пж од 29.06.2021. године жалба тужитељица је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је и захтјев тужитељица за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 2.487,12 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побијају тужитељице, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и захтјев тужитељица усвоји или да се обје нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлажу да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитељица да се утврди право на иступање из чланства привредног друштва К.С. К.и. д.о.о. П. са даном исплате тржишне

накнаде за пословни удјел који се састоји од $\frac{1}{4}$ дијела добити према билансном стању предузећа закључно са 31.12.2015. године који укупно износи 665.017,00 КМ тј. 166.254,25 КМ, уз припадајућу законску затезну камату која се има обрачунати на овај износ од 01.01.2016. године.

Одлучујући о захтјеву тужитељица, по проведеном поступку првостепени суд је утврдио: да је предник тужитељица Н.Л. са Д.О., В.Б. и Д.Б., као члановима, односно оснивачима основао К.С. д.о.о. П. (у даљем тексту: првотужени) те да је исти био власник $\frac{1}{4}$ друштва; да су рјешењем о наслеђивању Основног суда у Приједору од 26.11.2012. године број 77 0 О 040179 12 О тужитељице након смрти Н.Л. наслиједиле његов удио у друштву и исте су уписане у регистар као чланови друштва са $\frac{1}{4}$ удјела; да се тужитељице нису обраћале првотуженом у писаној форми, а ни усмено ради заједничких послова и пословних подухвата; да су се према исказу тужитељица исте обраћале ради доставе биланса стања друштва; да су уговором о преносу удјела уступањем у друштво К.С. д.о.о. П. од 22.03.2013. године оснивачи Д.О. и В.Б. свој уписани и уплаћени оснивачки удио у друштву уступили суоснивачу Д.Б. (у даљем тексту: друготужени); да је тужитељица Љ.Л. одржала састанак са друготуженим 20.12.2013. године, а према сачињеном записнику друготужени (који је сада власник 75% друштва) је предложио да од тужитељица откупи њихов оснивачки улог и да у случају договора тужитељица С.Л.1 одради приправнички стаж у друштву; да према допису тужитељица од 09.11.2015. године исте одустају од иступања из друштва за понуђени износ од 150.000,00 КМ; да према подацима из налаза вјештака економске струке вриједност капитала Друштва примјеном књиговодствене методе која је исказана у пасиви Биланс стања на дан 31.12.2015. године износи 665.017,00 КМ.

На темељу тих чињеница, првостепени суд утврђује да тужитељице у току поступка нису доказале да су предузимале било шта у погледу својих чланских права и обавеза у друштву а што би потврђивало да су биле спријечене у остваривању тих права и обавеза или да им је друштво наметнуло несразмјерне обавезе и да је друштво пословало на начин којим је причињена штета, као и да у конкретном случају није утврђено да су односи тужитељица и чланова друштва поремећени до те мјере да је чланство тужитељица и са њихове стране и стране друштва изгубило сваку сврху, па закључује да није доказано испуњење услова из члана 173. став 1. Закона о привредним друштвима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 127/08 до 82/19, даље: ЗПД) за иступање члана из друштва као ни други разлози које би суд могао оцијенити оправданим. Првостепени суд, даље, образлаже да друштво К.С. д.о.о. П. у својим оснивачким актима нема уређено питање у погледу иступања из друштва па самим тим нити утврђене рокове за накнаду тржишне вриједности члана друштва које иступа из друштва, те да је ЗПД регулисана могућност иступања члана друштва те исплата тржишне вриједности удјела друштва (одредбе члана 173. и 175. ЗПД) која се најчешће дефинише као процијењени износ за који би се имовина могла размијенити на дан процјене између вољног купца и вољног продавца у независној трансакцији након договарајућег маркетинга, када су обе стране упућене да дјелују разумно и без притиска, а иста се утврђује на начин да се процијени вриједност све имовине друштва, њезиних обавеза и права па се на темељу тога сачини и вриједност друштва односно процентуална вриједност оснивачког удјела. Према налазу вјештака економске струке укупни капитал друштва закључно са 2015. годином исказан је у износу од 665.017,00 КМ. Укупна вриједност капитала је рађена књиговодствено према билансима који су предате АПИФ без назнаке ненаплаћених и ненаплативих потраживања, тако да тржишна вриједност друштва није приказана. Проведеним вјештачењем није утврђена

тржишна вриједност друштва, већ је утврђена књиговодствена вриједност друштва на основу биланса стања друштва за сваку појединачну годину а према биланса стања која су предата у АПИФ. Из ових разлога, те налазећи да друготужени није пасивно легитимисан у овој парници, првостепени суд је донио пресуду којом је тужбени захтјев тужитељица одбио.

Одлучујући о жалби тужитељица, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, уз допуну да се члану друштва који је спријечен у остваривању својих права не може признати правни интерес за покретање код суда поступка ради иступања из друштва уколико се претходно није користио правним средствима за заштиту повријеђеног права, односно уколико се друштву није обратио писменим захтјевом за иступање, уз навођење конкретних разлога. У конкретном случају, тужитељице се нису писменим путем, уз навођење конкретних разлога, обраћале првотуженом са захтјевом за иступање, па тиме ни не постоји одлука првотуженог којом се оспорава постојање разлога, а нити су у тужби и током поступка пред првостепеним судом навеле конкретне разлоге који су их онемогућили да учествују у раду и управљању првотуженог, па другостепени суд прихвата закључак првостепеног суда да тужитељице нису доказале постојање разлога прописаних одредбом члана 173. став 1. ЗПД. У погледу жалбених навода да није сазивана Скупштина друштва, другостепени суд образлаже да то не значи да су тужитељице онемогућене у управљању и одлучивању о најбитнијим питањима друштва, код тога да према одредби члана 134. став 3. ЗПД било који члан може да поднесе директору или Управном одбору захтјев за сазивање скупштине, док је одредбом члана 134. став 4. и 7. ЗПД прописан начин сазивања ванредне Скупштине друштва, по којим одредбама тужитељице нису поступале. Из ових разлога, те како проведеним вјештачењем по вјештаку економске струке (по приједлогу тужитељица које су предложиле и предмет вјештачења) није утврђена тржишна вриједност друштва у вријеме иступања, па тиме ни удјела тужитељица, другостепени суд је изјављену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепеним пресудама захтјев тужитељица је правилно одбијен.

Иступање члана из друштва је могуће без оправданог разлога, али тада без накнаде удјела и због оправданог разлога, уз исплату накнаде оснивачког удјела. Члан друштва у првом случају доставља изјаву друштву да иступа, без обавезе да своју одлуку образложи, уз означање да не захтијева накнаду за иступање. У другој ситуацији, члан друштва подноси писмени захтјев који мора да садржи разлоге иступања, износ који се захтијева на име накнаде за удио, рок у којем се захтијева исплата накнаде, осим ако је то одређено оснивачким актом.

Одредбом члана 173. став 1. ЗПД прописано је да члан друштва са ограниченом одговорношћу може иступити из друштва ако му остали чланови или друштво својим радњама и поступцима проузрокују штету, ако је спријечен у остваривању својих права у друштву или му неки чланови друштва или друштво намећу несразмјерне обавезе, као и из других оправданих разлога. У случају из става 1. овог члана, ако се његови разлози за иступање оспоравају, члан друштва с ограниченом одговорношћу има право да покрене поступак пред надлежним судом ради утврђивања оправданости разлога за иступање (став 2.). Члан друштва који иступа из друштва из оправданих разлога има право на накнаду тржишне вриједности удјела у року одређеном оснивачким актом, односно уговором друштва, као и на накнаду проузроковане штете (став 3.).

У конкретном случају, тужитељице се нису обраћале првотуженом писменим захтјевом за иступање, уз навођење разлога за иступање, па тиме њихов захтјев није ни оспорен, чиме би стекле право да се тужбом обратe суду, као то правилно налази и другостепени суд. Према томе, тужитељице нису оствариле право на подношење предметне тужбе.

Надаље, када се не би прихватили предњи наводи, тужитељице су у тужби само паушално навеле да им није био омогућен рад у друштву (без навођења конкретних разлога), код којих навода су остале и током поступка пред првостепеним судом. Тужитељице, тек у жалби наводе да нису позиване на сједнице Скупштине друштва (које наводе понављају у ревизији), али наведено не значи да су тиме онемогућене у остваривању својих права у друштву, јер су као чланови друштва у сврху остварења права управљања друштвом могле директору или управном одбору предложити сазивање редовне сједнице скупштине друштва (члан 134. став 4. ЗПД), као и ванредне сједнице (с обзиром на проценат гласачких права) у складу са ставом 4. и 7. исте законске одредбе, како је то правилно образложено и побијаном пресудом.

Поред тога, чак и под условом да су тужитељице доказале испуњење услова за пружање судске заштите и да су доказале постојање оправданих разлога за иступање, њиховом захтјеву се не би могло удовољити, код тога да изведеним доказима (налаз вјештака економске струке) није утврђена тржишна вриједност њиховог удјела у вријеме иступања, већ је утврђена књиговодствена вриједност на дан 31.12.2015. године. То значи да вриједност удјела тужитељица није утврђена у складу са одредбом члана 173. став 3. ЗПД, док се не могу прихватити ревизиони наводи да је тржишна вриједност у сваком случају већа и да тужитељице могу тражити мање.

С обзиром на постављени тужбени захтјев у овој парници, без утицаја су ревизиони наводи о томе да тужитељицама нису исплаћиване плате нити друге накнаде по основу сувласничког дијела, док је неосновано позивање на одредбу члана 173. став 4. ЗПД, која је примјењива код иступања без накнаде.

Из датих разлога, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13), одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић